

POVEZANOST ZAVIČAJNOG IDENTITETA I MUZEJSKOG ISKUSTVA UČENIKA

TAMARA KISOVAR IVANDA
Sveučilište u Zadru
Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja
IVANA BATARELO-KOKIĆ
Filozofski fakultet u Splitu

UDK: 379.822-053.5:069
Izvorni znanstveni članak
Original scientific article

Primljeno
: 2012-10-1
Received

SAŽETAK

U radu je predstavljena ideja o osobnom identitetu muzejskog posjetitelja, u našem slučaju učenika, kao temelju doživljaja muzeja i njegovih sadržaja. Ideja je promišljena u istraživanju zavičajnih dimenzija učeničkoga muzejskog iskustva. Međusobni odnos zavičajnog identiteta učenika i njegove percepcije muzejskih sadržaja, promatran je na primjeru proučavanja dimenzija učeničkih percepcija u skupini učenika drugih i četvrtih razreda Osnovne škole iz Benkovca. Iako u Benkovcu djeluje Zavičajni muzej grada Benkovca, zavičajne dimenzije muzejskog iskustva praćene su u Muzeju antičkog stakla u Zadru. Time se u raznolikosti ukupnog muzejskog postava omogućilo praćenje učeničke usmjerenosti na povijesno-arheološke sadržaje benkovačkoga zavičajnog prostora, kao integrirane dijelove ukupnog postava. U istraživanju je korištena kombinirana metodologija. Kvantitativni su podatci prikupljeni anketnim upitnikom, a kvalitativni slobodnim pisanim iskazima i crtežima učenika te iskazima njihovih učitelja, prikupljenim polustrukturiranim intervjui. U zaključku rada je objašnjena povezanost usmjerenosti i sadržajnog strukturiranja učeničke percepcije muzejskih predmeta i zavičajne dimenzije muzejskog doživljaja učenika, dakle njihovog zavičajnog identiteta.

KLJUČNE RIJEČI: *zavičajni identitet, zavičajne dimenzije muzejskog doživljaja, percepcija muzejskih sadržaja*

UVOD

Posjetitelji, tijekom svojih muzejskih posjeta, stvaraju čitav niz složenih značenja te se postavlja pitanje mehanizma osobnog odabira sadržaja i stvaranja značenja u tom procesu. U tom nas smislu veći broj autora (Worts, 1994; Paris i Mercer, 2002; Falk, 2009) upućuje na pitanja dimenzija posjetiteljeva identiteta, te u skladu s time, identitetskih odrednica muzejskog iskustva. U navedenoj literaturi razmatra se pitanje osobnog identiteta, a u filozofskom smislu, prilikom opisivanja osobnog identiteta, govore o

pojedinačnim promijenjivim identitetskim odrednicama osobe kao i njezinim nepromijenjenim odrednicama kroz vrijeme (Audi, 1999, str. 660).

Prema kritičkoj pedagogiji, način na koji učenici nižih razreda osnovne škole istražuju i doživljavaju sebe, rezultat je društvene memorije, povijesti i tradicija, koje pomažu u oblikovanju osobnih pogleda i formiranju identiteta (Christensen, Aldridge, 2012). Promišljanje identiteta držimo značajnim u kontekstu bavljenja posjetiteljevim doživljajem muzeja. U težnji za poboljšanjem kvalitete razumijevanja i poticanja intenziteta muzejskog doživljaja učenika kao muzejskog posjetitelja, uz pitanja učenja u muzejskom kontekstu, zanima nas i uloga njegova osobnog identiteta u doživljaju muzeja i njegovih sadržaja. Možemo se pitati u kojoj je mjeri njegov doživljaj povezan identitetskim koncepcijama u muzejskoj praksi.

U muzeološkom se kontekstu Maroević bavi ponajprije kulturnim identitetom, određivši ga kao *potpuno podudaranje materijalnog i duhovnog na više društvenih razina, sa svrhom da se materijalnim odredi duhovna dimenzija neke od tih razina koja time postaje određujuća za raspon identiteta, sa svim međutjecajima triju temeljnih kategorija: vremena, prostora i društva* (Maroević, 1993, str. 98). Nadalje, autor ističe da identitet kao dio muzeološke poruke postaje element spoznaje o korijenima koji sežu do različitih dubina prošlosti i prostora onih struktura koje su u nama, kao što su pripadnost susjedstvu, mjestu, gradu, području, zemlji ili kontinentu, pripadnost obitelji, rodu, zavičaju, regiji, narodu, klasi, rasi, civilizaciji, religiji, kulturi ili nekom drugom obliku formulirane svijesti (Maroević, 1993., str. 99). Potreba muzejske ustanove da svoje identitetsko poslanje prilagodi stvarnim potrebama posjetitelja, upozorava Šola, upućuje ga na put nastojanja izbjegavanja institucionalne rigidnosti.

Institucija je, da nabrojim neke njezine druge grijehe, negacija individualnosti, mehanizam za stvaranje kulturnih obrazaca, metoda stvaranja apsolutnog, kolektivnog identiteta (pri čemu je kultura sve, a pojedinac nevažan).

(Šola, 2003, str. 146)

Određenje pojma identiteta, potrebno za razumijevanje muzejskog doživljaja i učeničke percepcije muzeja, nalazimo u definiciji identiteta navedenog autora, koja težište stavlja na promišljanje sastavnica i značajki osobnog identiteta. Šola (2004) u okviru pojma identiteta podrazumijeva relativno stabilan, utemeljen sustav vrijednosti, nedjeljiv i osobit, u kojemu se netko prepoznaje kao različit od drugih, i kakvog drugi nemaju teškoća prihvatiti. Upravo se osobni identitet nalazi u središtu identitetskih promišljanja Leinhardta i Knutsona (2004) koji oni određuju kao sveukupnost niza čimbenika, kao što su dob, spol, kulturno okruženje, socioekonomski status i sveukupno životno iskustvo neke osobe. U tom smislu, Paris i Mercer (2002) ističu, da je identitet sastavni dio nečije osobnosti, ali i načina na koji je ta

osoba percipirana od svoje okoline. Značajnim drži i činjenicu da identitet ne utječe samo na nečiju sadašnju osobnost, već i na njezino ponašanje i samopoimanje u budućnosti. Upravo ta rečenica upućuje nas na promišljanje o mogućnosti utjecaja pojedinih značajki osobnog identiteta i identitetskih samopoimanja pojedinca na njegovo ponašanje u muzeju i njegovu percepciju muzejskih sadržaja.

TEORIJSKE PERSPEKTIVE

U smislu pedagoškoga teorijskog promišljanja, na ovo su istraživanje posebno utjecale konstruktivistička i socijalno-konstruktivistička teorija (Hein, 1991). Obje, međusobno povezane, podupiru kontekstualni pogled na percepciju i doživljaj u kontekstu razumijevanja procesa učenja. Učenje se promatra kao proces osobne i društvene konstrukcije značenja kroz iskustvo te u tako shvaćenom teorijskom okviru učenici nastupaju individualno ili socijalno. Za ovo je istraživanje ključna odrednica spomenutih teorijskih perspektiva stav prema kojem učitelj ne usmjerava pozornost ponajprije na učenikove izdvojene sadržaje, već na odnos učenika prema tim sadržajima. U tom se pravcu i učenički zavičajni identitet mogao promatrati kao jedan od aspekata pri proučavanju različitih dimenzija njegove percepcije.

Porast utjecaja konstruktivističke teorije u "muzejskom svijetu", praćen studijama ponašanja muzejskih posjetitelja (Hein, 1991, str. 2), otvorio je put paradigmatskom pomaku od usmjerenosti na muzejske izložke k usmjerenosti na muzejsko iskustvo posjetitelja. Iskustvo posjetitelja je jedinstveno, jer svaki od njih konstruira vlastito značenje u skladu sa svojim individualnim značajkama i kulturnim nasljeđem. Zavičajni je identitet, nadalje, u ovom istraživanju promatran kao dimenzija kulturnoga konteksta učeničkoga muzejskog iskustva.

IDENTITETSKI MODELI MUZEJSKOG ISKUSTVA

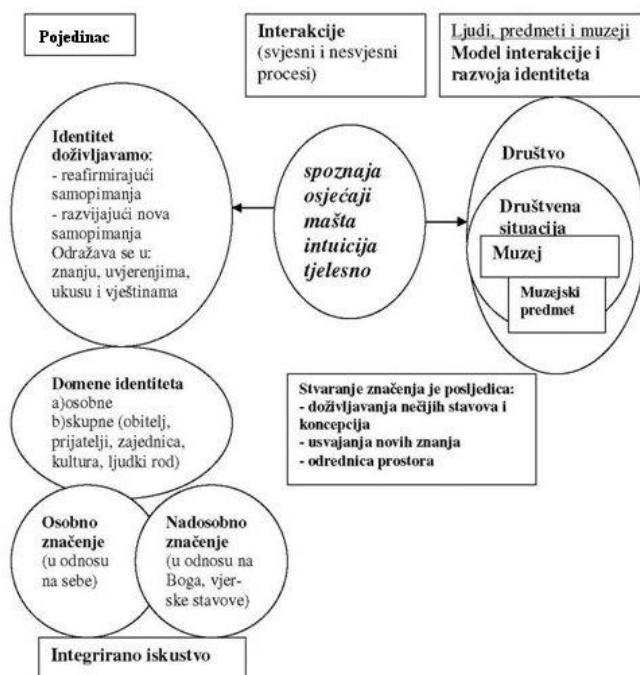
Svojim empirijski utemeljenim modelom muzejskog iskustva Falk (2009) obrazlaže uvjerenje da je ključ za razumijevanje muzejskog iskustva posjetitelja upravo konstrukcija identiteta. On naglašava da, suprotno tradicionalnom pristupu, ljudi ne posjeduju jedan jedini trajni identitet, već da svatko od nas tijekom svoga života mijenja, prilagođuje, dopunjuje i izgrađuje vlastiti identitet. Ipak, svatko od nas posjeduje snažno ukorijenjene identitete kao što su spolni, vjerski, nacionalni i rasni. Naziva ih *identitetima s velikim I*, pa ističe da su se u posljednje vrijeme znanstvenici društvenih i humanističkih znanosti usmjeravali uglavnom na takve dimenzije osobnog identiteta, najčešće tretirane kao demografske i kulturološke značajke pojedinca. Vrste identiteta, koji

pokreću mnoštvo malih odluka u našem svakodnevnom životu Falk naziva *identitetima s malim i*. Oni se mogu odnositi na naš identitet člana obitelji (sina, kćeri, nećaka, oca, majke), identitet ljubitelja životinja, športaša, ljubitelja umjetnosti, vegetarijanca i slično.

Ideja da identitet predstavlja pokretački čimbenik motivacije i ponašanja, polazi od pretpostavke da smo kao ljudi samosvjesna i samomotivirajuća bića koja posjeduju višestruke osobne identitete (ovisno o trenutačnoj ulozi, situaciji ili odgovornostima) i identitetske potrebe. Priroda i opseg naučenog u muzeju pod snažnim je utjecajem identitetski-uvjetovanih potreba koje se najčešće iščitavaju u razlozima zbog kojih netko posjećuje muzej.

Worts (1994) je ponudio *konceptualni model muzejskog iskustva* u kojemu individualno muzejsko iskustvo promatra interakcijom u okviru društvene situacije. Integrirano iskustvo, sa svim identitetskim sastavnicama, dovodi do stvaranja značenja, koje je promatrano kao posljedica doživljavanja nečijih stavova i koncepcija, usvajanja novih znanja i odrednica prostora.

Prikaz 1. Wortsov konceptualni model osobnog muzejskog iskustva

Izvor: Prilagođeno prema Wortsu (1994)

Worts (1994) naglašava osobni identitet posjetitelja, mnoge procese i posljedice iskustva koje se događaju u interakciji s ljudima, predmetima i mjestima. U svome modelu autor usko povezuje iskustvo muzejskog posjetitelja s reafirmacijom ili evolucijom njegova identiteta. Ističe da ljudi vole vidjeti vlastiti doslovni ili simbolički odraz u predmetima ili tekstu. Ideja o osobnom identitetu posjetitelja, u našem slučaju učenika kao temelju doživljaja muzeja i njegovih sadržaja, otvara nove mogućnosti u promišljanju učenikoga muzejskog iskustva. Stoga je ona promišljena i u istraživanju dimenzija učenikoga muzejskog iskustva predstavljenom u ovom radu.

RECENTNIJA ISTRAŽIVANJA IDENTITETSKIH DIMENZIJ MUZEJA

U prikazima recentnijih istraživanja identitetskih dimenzija muzeja, njihovih zbirki i javnih programa, autori su tematizirali ulogu muzeja u stvaranju nacionalnih i osobnih identiteta, kao i odnosa osobnih identiteta i motivacije na odluku o posjetu muzejskoj ustanovi (Falk, 2009; Hooper-Greenhill, 2004; Leinhardt i Knutson, 2004; Rounds, 2006; Spock, 2006). Istraživanja su uglavnom rađena u kontekstu studija muzejskih posjetitelja.

U hrvatskoj se muzeološkoj literaturi problemom identiteta bave Maroević (1993) i u kontekstu cjelovite baštine Šola (2004). Pitanja zavičajnog identiteta promatraju se u kontekstu različitih zavičajnih muzeja, promišljajući njihovu ulogu u očuvanju kulturnog i regionalnog identiteta (Petrović, 2008; Herceg, 2008; Bošnjaković, 2010). Radovanlija Mileusnić (2008) ističe da se postavom zavičajnih muzeja potiče prepoznavanje odrednica zavičajnog identiteta, čime se doprinosi njegovu očuvanju i poštivanju raznolikosti drugih identiteta i kultura. U domaćoj pedagoškoj literaturi autori prezentiraju pedagoška istraživanja i primjere dobre prakse u funkciji promišljanja uloge muzeja u očuvanju kulturnoga, nacionalnoga i zavičajnog identiteta (Obad, 2007; Brajčić, Mrkonjić, 2006). Ivon (2007) promiče elaboriranje baštine u funkciji stvaralačkog, umjetničkog odgoja, pri čemu se dobro organiziranim odgojnim pristupom baštini potiče djetetova želja za različitim kreiranjem kroz igru. U kurikulumu Građanskog odgoja i obrazovanja (MZOS, 2011) opisana je kulturološka - identitetna dimenzija građanske kompetencije, pri čemu se istraživanje muzeja i zavičajnih zbirki navode kao neki od načina za stjecanje kompetencije. U literaturi nismo uočili radove koji se bave povezanošću učenikova zavičajnoga identiteta i usmjerenosti i sadržaja njegove percepcije u muzejskom kontekstu.

ISTRAŽIVANJE POVEZANOSTI ZAVIČAJNOG IDENTITETA I MUZEJSKOG ISKUSTVA UČENIKA

Metodološki pristup

Međusobni odnos učenikova zavičajnog identiteta i njegove percepcije muzejskih sadržaja, promatran je na primjeru proučavanja dimenzija percepcije učenika drugih i četvrtih razreda Osnovne škole iz Benkovca, u opsežnijem istraživanju provedenom na području Zadarske županije (Kisovar-Ivanda, 2012). Iako u Benkovcu djeluje Zavičajni muzej grada Benkovca, zavičajne dimenzije muzejskog iskustva praćene su u Muzeju antičkog stakla u Zadru, kako bi se u raznolikosti ukupnoga muzejskog postava omogućilo praćenje učeničke percepcije povijesno-arheoloških sadržaja benkovačkog zavičajnog prostora.

U istraživanje su bila uključena 84 učenika drugih i četvrtih razreda iz Osnovne škole Benkovac (42 učenika drugih i 42 četvrtih razreda). Budući da je osnova istraživanja bio pedagoški eksperiment, učenici su bili podijeljeni u eksperimentalne i kontrolne skupine. Eksperimentalne su skupine prije muzejskog posjeta bile uključene u pripremne dvodnevne nastavne aktivnosti, dok su učenici kontrolnih skupina muzejskom posjetu pristupili bez pripremnih nastavnih aktivnosti.

Korišten je kombinirani metodološki pristup (Gorard i Taylor, 2004; Halmi, 2005; Halmi, 2011) primjenom simultane triangulacije, analize i interpretacije. Kvantitativnim podacima pridruživani su istovremeno rezultati analize i interpretacije kvalitativnih podataka radi dubinskog i višedimenzionalnog objašnjavanja problema istraživanja. Uporabom prilagođenoga standardiziranoga anketnog upitnika kojim se procjenjuju stavovi djece u dobi od 7 do 11 godina o muzejskim i galerijskim postavima (Hooper-Greenhill, 2007, str. 113), omogućena je kvantitativna ili numerička deskripcija odabranog uzorka učenika. Otvorena pitanja u anketi omogućila su prikupljanje učeničkih slobodnih pisanih iskaza i njihovih crteža. Provođeni su i polustrukturirani intervjui s učiteljima. Kvalitativnom analizom učeničkih slobodnih pisanih iskaza, analizom njihovih crteža, kao i analizom prijepisa tekstova polustrukturiranih intervjua nastojalo se dobiti kvalitativne podatke radi dubinskog objašnjavanja problema ovog istraživanja.

Nakon prezentiranja zaključaka usmjerenih na uočavanje i tumačenje povezanosti didaktičkog strukturiranja muzejskih sadržaja i učeničke percepcije vlastitog zadovoljstva muzejskim posjetom, njegove zainteresiranosti za muzejske sadržaje, subjektivnog doživljaja razumljivosti i dostupnosti muzejskih sadržaja, doživljaja muzeja kao uzbudljivog mjesta za učenika, poticajnosti muzejskog iskustva u odnosu na aktivnosti školskog učenja te poticajnosti na aktivnosti u slobodnom vremenu učenika u prvoj

interpretativnoj fazi, u drugoj fazi interpretacije zaključne su smjernice prve faze korištene za iščitavanje značajki zavičajne dimenzije muzejskog iskustva.

Rezultati istraživanja

Rezultate istraživanja moguće je pratiti na razini kvantitativne analize i interpretacije podataka dobivenih standardiziranim upitnikom, kvalitativne analize učeničkih crteža i njihovih verbalnih iskaza, kao i na razini sljublivanja ili kombiniranja spomenutih podataka radi produbljenog razumijevanja problema istraživanja.

Tablica 1. Rezultati t-testa za odgovore učenika osnovne škole u Benkovcu

	<i>M</i> <i>eksp.</i>	<i>M</i> <i>kontr.</i>	<i>t-test</i>	<i>df</i>	<i>p</i>	<i>N</i> <i>eksp.</i>	<i>N</i> <i>kontr.</i>	<i>SD</i> <i>eksp.</i>	<i>SD</i> <i>kontr.</i>
Zadovoljstvo muzejskim aktivnostima	4,98	4,63	3,85**	82	0,0002	44	40	0,15	0,59
Zainteresiranost za muzejske sadržaje	4,84	4,65	1,82	82	0,0730	44	40	0,37	0,58
Subjektivni doživljaj razumljivosti i dostupnosti muzejskih sadržaja	4,61	3,80	5,71**	82	0,0000	44	40	0,49	0,79
Doživljaj muzeja kao uzbudljivog mjesta	4,84	4,35	3,44**	82	0,0009	44	40	0,43	0,83
Poticajnost muzejskog iskustva u odnosu na aktivnosti školskog učenja	4,61	4,20	2,68*	82	0,0088	44	40	0,54	0,85
Poticajnost muzejskih iskustava u odnosu na učeničke aktivnosti u slobodnom vremenu	4,52	3,60	3,71**	82	0,0004	44	40	0,88	1,37

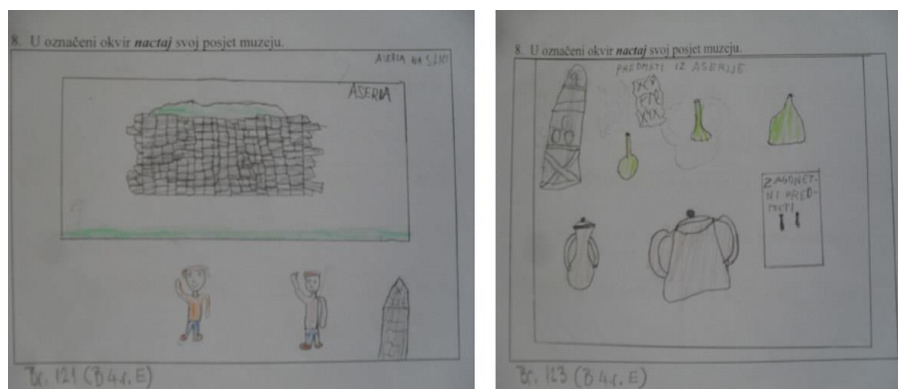
* $p < 0.05$, ** $p < 0.005$

Sažimajući rezultate analize i interpretacije kvantitativnih i kvalitativnih podataka, uočava se da je u promatranim skupinama u Benkovcu prisutna

povezanost didaktičkog strukturiranja muzejskih sadržaja, i predposjetnih nastavnih aktivnosti povezanih s njima. Kvantitativni podatci prikazani su u tablici 1, a iz navedenih podataka je vidljivo da su učenici eksperimentalne skupine iskazali statistički značajno povećano zadovoljstvo muzejskim aktivnostima u usporedbi s učenicima kontrolne skupine, a na razini od $p < 0,005$, s rezultatima t-testa [$t(82)=3,85$, $p=0,0002$]. Također, utvrđeno je da je u učenika eksperimentalne skupine, a u usporedbi s učenicima kontrolne skupine, sa statističkom značajnošću na razini $p < 0,005$, u većoj mjeri izražen subjektivan doživljaj veće razumljivosti i dostupnosti muzejskih sadržaja [$t(82)=5,71$, $p=0,000$]. Nadalje, na razini statističke značajnosti $p < 0,005$, utvrđen je intenzivniji doživljaj muzeja kao uzbudljivog mjesta u eksperimentalnoj skupini [$t(82)=3,44$, $p=0,0009$]. Isto je tako uočena statistički značajna razlika na razini $p < 0,05$ između eksperimentalne i kontrolne skupine kod varijable poticajnosti muzejskog iskustva na aktivnosti školskog učenja [$t(82)=2,68$, $p=0,008$]. Statistička značajnost razlike na razini $p < 0,005$, utvrđena je kod varijable poticajnosti muzejskih iskustava u odnosu na učeničke aktivnosti u slobodnom vremenu [$t(82)=3,71$, $p=0,0004$].

Nakon analize i interpretacije rezultata u skupini svih sudionika istraživanja u Benkovcu uočeno je da na razini statističke značajnosti od $p < 0,05$ ne postoji razlika između učenika kontrolne i eksperimentalne skupine s obzirom na zainteresiranost za muzejske sadržaje [$t(82)=1,82$, $p=0,073$], a koja je vrlo visoko ocijenjena samoprocjenom učenika svih učeničkih skupina u Benkovcu. Utvrđena opća zainteresiranost učenika za muzejske sadržaje vjerojatno se može povezati i sa školskim kurikulumom u kojem su prisutni sadržaji vezani uz nalazište u Asseriji. Nadalje, na crtežima učenika obiju skupina iz Benkovca, uočljiva je činjenica da oni osobito dobro uočavaju predmete i fotografije koje su vezane za Asseriju i ističu to na svojim crtežima. Budući da se nalazište ovog antičkog grada nalazi u Podgrađu, u neposrednoj blizini Benkovca, na učenike snažan dojam ostavlja činjenica da su baštinski sadržaji njihova najužeg zavičajnog područja vrlo visoko vrjednovani i u muzeju koji su posjetili u Zadru.

Prikaz 1. Asseria na crtežima učenika četvrtog razreda iz Benkovca

I tijekom kvalitativne analize učeničkih pisanih iskaza, uočljiva je posebna zainteresiranost za muzejske sadržaje povezane s arheološkim nalazištem Asseria u Podgrađu. Naime, slično se vrjednovanje sadržaja može uočiti i u njihovim pisanim iskazima, gdje je također prepoznatljiva činjenica da učenici, uz ostale aspekte muzejskog postava, posebno dobro uočavaju predmete i fotografije koje su vezane za Asseriju. Budući da se zidna slika vrlo velikih dimenzija arheološke lokacije u Podgrađu (Asserija) nalazi upravo u muzejskom izložbenom prostoru posvećenom pogrebnim običajima, kao i cipusi s iste lokacije, u pisanim iskazima učenika četvrtih razreda eksperimentalne skupine uočavamo visoku razinu zainteresiranosti za staklene predmete vezane uz pogrebne običaje (50%). Tako se usmjerena i sadržajno strukturirana učenička percepcija također može dovesti u vezu sa zavičajnom dimenzijom doživljaja učenika iz Benkovca.

Svidjeli su mi se tanjuri, prstenovi, vaze, stara povijesna kamenja iz Asserije i onaj čovjek koji je radio vaze. A pogotovo što sam bio s prijateljima.

Učenik eksperimentalne skupine (4. r., Benkovac)

Najviše su mi se svidjele ploče pokraj velike slike na zidu. Ja sam ih prepoznao. Na pločama su bili neki znakovi. I još grobovi i spomenici.

Učenik eksperimentalne skupine (4. r., Benkovac)

Svidjeli su mi se spomenici sa grobova iz Asserije. Tanki su i lijepi. Na vrhu su šiljasti i ukrašeni. Pitala sam voditelja kako se zovu. Tužna mi je ploča koju je majka postavila na grob svoje kćeri.

Učenica kontrolne skupine (4. r., Benkovac)

Učenički slobodni pisani iskazi, kao što je već zapaženo i na njihovim crtežima, ukazuju na povezanost dostupnosti i pozitivnog vrjednovanja

sadržaja povijesno-kulturne baštine užega zavičajnog područja i učeničke zainteresiranosti za muzejske aktivnosti. Navedene zaključke dopunjuje rezultat t-testa (tablica 1), koji također ukazuje na nepostojanje statistički značajne razlike kod varijable zainteresiranosti za muzejske sadržaje učenika eksperimentalnih i kontrolnih skupina u Benkovcu, budući da su poticajni zavičajni sadržaji (koje učenici u svojim iskazima navode) utjecali na njihovu zainteresiranost neovisno o njihovoj uključenosti u eksperimentalnu ili kontrolnu skupinu.

ZAKLJUČAK

Od posebnog interesa za ovo istraživanje je nepostojanje statistički značajne razlike između rezultata učenika eksperimentalne i kontrolne skupine u sudionika istraživanja u Benkovcu za varijablu zainteresiranosti za muzejske sadržaje između učenika eksperimentalne i kontrolne skupine. Prilikom promišljanja razloga za nepostojanje razlike između učenika eksperimentalne i kontrolne skupine, a vezano uz pitanje povezanosti zavičajnog identiteta i muzejskog iskustva učenika, usmjerili smo se na rezultate kvalitativne analize podataka.

Tijekom usporedne kvalitativne analize crteža eksperimentalne i kontrolne skupine učenika i učenica drugog razreda iz Benkovca, uočena je izrazita perceptivna usmjerenost učenika na izložbene predmete, što produbljuje spoznaje o sadržajnoj usmjerenosti interesa učenika. Zanimljivo je (i neočekivano) da je spomenuta perceptivna usmjerenost učenika na izložbene predmete, na učeničkim crtežima, izrazitija u kontrolnoj (86,36%), nego u eksperimentalnoj skupini (55%), što ukazuje na postojanje čimbenika kojeg je, kod varijable zainteresiranosti za muzejske predmete, moguće značajnije dovesti u vezu sa spomenutom varijablom od samog didaktičkog strukturiranja muzejskih sadržaja. Čini se da se takav specifičan interes za predmete, neovisno o razini didaktičke strukturiranosti nastavnih sadržaja i aktivnosti, može dovesti u vezu sa zainteresiranošću za predmete i velike zidne fotografije vezane za zavičajnu kulturnu baštinu, odnosno Asseriju. Izrazit interes za predmete uočene na crtežima, vidljiv je i u njihovim pisanim iskazima, u kojima također učestalo navode predmete posvećene pogrebnim običajima, a koji potječu iz antičke Asserije. Naime, intenzitet njihova interesa za spomenute predmete, sudeći prema učeničkim pisanim iskazima, dovodi se u vezu s osjećajem iznenađenja i ponosa kada oni tijekom svog boravka u Zadru, u Muzeju antičkog stakla, nailaze na predmete iz svojeg najužeg zavičaja te kada uočavaju da oni imaju status iznimno značajnih izložaka u muzeju. Sve navedeno upućuje na činjenicu da se tako usmjerena i sadržajno strukturirana učenička percepcija može dovesti u vezu sa zavičajnom dimenzijom doživljaja

učenika iz Benkovca, dakle s njihovim zavičajnim identitetom, odnosno s osjećajima ponosa, zainteresiranosti i zadovoljstva kada u muzejskom okruženju nailaze na afirmaciju vlastitih zavičajnih vrijednosti.

LITERATURA

- Audi, R. (1999). *The Cambridge dictionary of philosophy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bošnjaković, R. (2010). Muzejska knjižnica i zavičajna zajednica. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 53(3-4), 87-98.
- Brajčić, M., Mrkonjić, A. (2006). Pedagoški aspekti etno-muzeja Slivno. *Život i škola*, 15-16(1/2), 46-56.
- Christensen, L. M., Aldridge, J. (2012). *Critical Pedagogy for Early Childhood and Elementary Educators*. Dordrecht: Springer Science.
- Falk, J. (2009). *Identity and the Museum Visitor Experience*. Walnut Creek, California: Left Coast Press.
- Gorard, S., Taylor, C. (2004). *Combining Methods in Educational and Social Research*. Maidenhead: Open University Press.
- Halmi, A. (2005). *Strategije kvalitativnih istraživanja u primijenjenim društvenim znanostima*. Zagreb: Naklada Slap.
- Halmi, A. (2011). *Uvođenje u područje znanstvenih istraživanja*. Izlaganje sa znanstvenog skupa Dijete i estetski izričaji, Zadar, 13. i 14. svibnja 2011.
- Hein, G. (1991). *Constructivist Learning Theory*. Paper presented at the CECA (International Committee of Museum Educators) Conference, Jerusalem, Israel. Preuzeto 2. 3. 2010. na <http://www.exploratorium.edu/ifi/resources/research/constructivistlearning.html>
- Herceg, L. (2008). Zavičajna baština: Obitelj Polić – umjetnički doprinos riječkoj, hrvatskoj i europskoj baštini. U: Uzelac, V., Vujčić, L. (ur.) *Cjeloživotno učenje za održivi razvoj*. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet u Rijeci.
- Hooper-Greenhill, E. (2004). Measuring Learning Outcomes in Museums, Archives and Libraries: The Learning Impact Research Project (LIRP). *International Journal of Heritage Studies*, 10(2), 151-174.
- Ivon, H. (2007). Baština – "univerzalni odgojitelj". U: *Baština – umjetnički poticaj za likovno izražavanje djece*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
- Kisovar-Ivanda, T. (2012). *Povezanost didaktičkoga strukturiranja muzejskih sadržaja i učeničke percepcije muzeja*. Neobjavljena doktorska disertacija. Zagreb: Filozofski fakultet.
- Leinhardt, G., Knutson, K. (2004). *Listening in on Museum Conversations*. Walnut Creek: AltaMira Press.

- Maroević, I. (1993). *Uvod u muzeologiju*. Zagreb: Zavod za informacijske studije.
- MZOS (2011). *Kurikulum Građanskog odgoja i obrazovanja sukladno Nacionalnom okvirnom kurikulumu*. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta; Agencija za odgoj i obrazovanje. Preuzeto 2. 2. 2013. na <http://www.uzuvrh.hr/userfiles/file/KURIKULUM%20-%206%2012.pdf>
- Obad, M. (2007). Baštini ususret. U: Bacalja, R. (ur.): *Zbornik radova Prema novom kurikulumu u odgoju i obrazovanju* (str. 187-192). Zadar: Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru.
- Paris, S. G., Mercer, M. (2002). Finding self in objects: Identity exploration in museums. U: G. Leinhardt, K. Crowley, and K. Knutson, (ur.) *Learning Conversations in Museums* (str. 401-423). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Petrović, Ž. (2008). Uloga Zavičajnog muzeja u očuvanju kulturnog i regionalnog identiteta u Donjoj Kupčini. *Etnološka istraživanja*, 1(12-13), 263-273.
- Radovanlija Mileusnić, S. (2008). Muzejsko izdavaštvo – čuvar zavičajnog identiteta. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 51, (1/4), 107-125.
- Rounds, J. (2006). Doing Identity Work in Museums. *Curator*, 49(2), 133-150.
- Spock, D. (2006). The Puzzle of Museum Educational Practice: A Comment on Rounds and Falk. *Curator*, 49(2), 167-180.
- Šola, T. (2003). *Eseji o muzejima i njihovoj teoriji: prema kibernetičkom muzeju*. Zagreb: Hrvatski nacionalni komitet ICOM.
- Šola, T. (2004). *Hrvatski identitet za strategiju razvoja*. Izlaganje na 8. skupu turističkih djelatnika Hrvatske. Zadar, 12. listopada 2004.
- Worts, D. (1994). Extending the Frame: Forging a new Partnership with the Public. U: *New Research in Museum Studies*, str. 164-191. London: Athone Press.

CONNECTION BETWEEN HOMELAND IDENTITY AND MUSEUM EXPERIENCE AMONG STUDENTS

ABSTRACT

The idea of the personal identity of visitors, in this case students, as the basis of experience of the museum and its contents is reflected upon in the research of dimensions of student's museum experience, presented in this paper. The interrelation of regional student's identity and its perception of museum contents, was observed in the frame of study, measuring perceptions of students in second and fourth grade of primary school in Benkovac. Although in Benkovac operates Benkovac Heritage Museum, local dimensions of the museum experience were monitored at the Museum of Ancient Glass in Zadar, to the diversity of the overall museum exhibition enabled monitoring student's focus on historical and archaeological contents of Benkovac regional space. The study applied mixed methodology. Quantitative data was collected by questionnaire and the qualitative using student's free written texts and drawings as well as teachers observations, collected using semi-structured interviews. In

conclusion, the paper explains the relationship between the direction and content of student's perceptions of museum objects and homeland dimensions of museum experience of students from Benkovac, actually with their homeland identity.

KEY WORDS: *homeland identity, regional dimensions of the museum experience, perception of museum contents*